

В.О. Сизоненко, канд. екон. наук, доц.,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка

СТРАТЕГІЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ ТА ПРІОРИТЕТИ БАНКІВСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Уповільнення інноваційного розвитку національної економіки відбувається під впливом накладання у часі зтяжної, внутрішньої для країни, інституційної кризи та наслідків світової фінансової кризи. Таке поєднання, специфічне для країни з глобальними факторами впливу, негативно позначилося на динаміці інноваційних процесів, конкурентоспроможності економіки. Рейтинг країни за показниками розміру зовнішнього ринку, доступного для українських компаній, за останні три роки (2007-2009) погіршився на 10 позицій, а питома вага підприємств, що впроваджували інновації, становить лише близько 10 % від їх загальної кількості.

Створення умов для формування, накопичення та ефективного використання інтелектуальних та інвестиційних ресурсів передбачає пошук конкретних шляхів і реалізації стратегії інноваційного розвитку економіки. Серед цих шляхів пріоритетним є фінансове забезпечення інновацій, посилення участі банків у кредитуванні та інвестуванні інноваційних проектів. Між тим питома вага банківських кредитів у загальному обсязі джерел фінансового забезпечення науково-технічної та інноваційної діяльності становить лише трохи більше 5 %, що не відповідає можливостям банківської системи і потребам національної економіки.

Основною причиною незадовільного фінансового забезпечення інновацій є низький рівень капіталізації банків в Україні. У % до ВВП у 2008 р. він становив лише 12,56 %, у той час як аналогічний показник у країнах ЦСЄ становив 40 %, у країнах Західної Європи – 80 %. Збільшення величини банківського капіталу при одночасному використанні стимулюючих заходів щодо залучення коштів економічних суб'єктів повинно стати пріоритетом діяльності банків на найближчу перспективу.

Відповідно до стратегії інноваційного розвитку повинна відбуватись оптимізація банківської системи за такими критеріями:

- відповідність сформованої структури банківських установ за розмірами, дотримання співвідношення крупних, середніх та малих банків. Це дозволить охопити не лише великі інноваційні проекти, але й сприяти активізації участі суб'єктів малого підприємництва в інноваційній діяльності, їх кооперуванні і співпраці з крупними корпораціями;
- поєднання банків державної, приватної власності та функціонування іноземного капіталу в національній банківській системі, що сприятиме реалізації державних науково-технічних програм, комерціалізації нововведень і виходу українських розробників інноваційної продукції на світовий ринок;
- посилення взаємодії банківського та промислового капіталу в управлінні інноваційними проектами, оцінці їх спроможності забезпечувати прибутковість банківської установи та ефективність функціонування економіки в цілому;
- розширення обсягів механізму рефінансування Національним банком України та підвищення їх прозорості, що послабить залежність інвестування інноваційного розвитку країни від зовнішніх фінансових джерел. Стимулювання попиту на гроші з боку банків для обслуговування довгострокових кредитів шляхом дотримання порядку, передбаченого рішенням Правління НБУ від 29.05.2006 № 195 “Про затвердження Положення про порядок рефінансування банків під заставу майнових прав на кошти банківського вкладу (депозиту), розміщеного в НБУ”.

Реалізація цих та інших цілеспрямованих заходів дозволить наблизити пріоритети банківської діяльності до потреб економічного розвитку, активізації інноваційних процесів, перерозподілу фінансових ресурсів з метою досягнення конкурентоспроможності національного господарства.